

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2005.

TÁRSADALOMISMERET

KÖZÉPSZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA

Projektmunka

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

OKTATÁSI MINISZTERIUM

Az útmutató témánként, azonos felépítéssel készült. Először a projekt készítés folyamatának értékelését tartalmazza, majd a projekt tartalmának pontozását adja meg, végül a szóbeli vizsgán elhangzó projektvédelem szempontjait közli.

A témák sorrendje:

- I. A helyi önkormányzat működésének társadalmi visszhangja (3. oldal)
Írásos dolgozat típusú, képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló vagy szervezésen alapuló projekt
- II. A környezetszennyező és környezettudatos magatartás (13. oldal)
Írásos dolgozat típusú, képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló vagy szervezésen alapuló projekt
- III. Készítse el egy saját vállalkozás üzleti és/vagy marketing tervét! (23. oldal)
Írásos dolgozat típusú projekt

Az útmutató felépítése témánként:

I/A Írásbeli vizsga (Maximálisan adható 80 pont)

I./1. A projektkészítés folyamatának értékelése (Maximálisan adható 30 pont)

I./2. Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez (Maximálisan adható 50 pont)

I./2.1 Írásos dolgozat típusú projekt

I./2.2 Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt

I./2.3 Szervezésen alapuló projekt

I/B Szóbeli vizsga

A projektmunka megvédésének értékelése (Maximálisan adható 10 pont)

(A szóbeli vizsga másik feladatának, a tétel kifejtésének értékelési szempontjait a vizsgáztató iskolának kell elkészítenie.)

I. A helyi önkormányzat működésének társadalmi visszhangja

- Elemezze településén a helyi önkormányzat működését egy adott területen (pl. oktatás, egészségügy, közlekedés stb.) az önkormányzati rendeletek, illetve a helyi sajtó tükrében!
- Végezzen felmérést környezetében: hogyan látják az önkormányzat tevékenységét egy kiválasztott (pl. oktatás, egészségügy, közlekedés stb.) területen!

**I./A Írásbeli vizsga
(Maximálisan adható 80 pont)****I./1 A projektkészítés folyamatának értékelése
(Maximálisan adható 30 pont)**

A szaktanár a projektmunka elkészítésének egész folyamatát értékeli. Neki kell meggyőződnie arról, hogy a vizsgázó önállóan készíti-e el dolgozatát, végzi kutatási tevékenységét. Az önálló tevékenység nem zárja ki külső segítség igénybevételét, de ez elsősorban tanácsadást, speciális eszközök (pl.: filmfelvevő, vágóasztal, riportermagnó stb.) használatának segítségét jelenti. Különösen fontos, hogy módja legyen a szaktanárnak például a szervezéssel kapcsolatos műfajok választása esetén az egész munkafolyamat követésére, abban a vizsgázó szerepének egyértelmű megállapítására.

Amennyiben arra az értékelési szempontra, hogy a vizsgázó egyéni, önálló részvétele a projektkészítés folyamatában nulla pontot ad a projektvezető tanár, azaz úgy értékeli, hogy a vizsgadarab más személy szellemi terméke, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet a következő vizsgaidőszakban.

A projektkészítés folyamata közel ugyanolyan fontos az érettségi vizsgán, mint maga a kész vizsgadarab tartalma és formája. A készítés folyamatát a tanár csak a konzultációkon keresztül tudja nyomon követni, ezért a jelölt számára a konzultációkon való részvétel, és az arra való felkészülés kötelező. Amennyiben a jelölt egyetlen konzultáción sem jelenik meg, vagy ha részt vesz, de teljesen felkészületlenül érkezik, és a szaktanár a munkáját ebből a szempontból nulla ponttal értékeli, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A készítés folyamatának értékeléséhez nélkülözhetetlen, hogy a tanuló munkanaplót vagy kommentárt vezessen. Amennyiben a jelölt nem készít munkanaplót vagy kommentárt, nem adja le a kész dolgozat mellékleteként, akkor a "munkanapló folyamatos vezetése" szempontra nulla pontot ad, a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A szaktanárnak a továbbiakban értékelni kell az egyes részfeladatokat; a hipotézisalkotást, a tervezet vagy hálóterv készítését, a nyers változat minőségét.

Fontos szempont az is, hogy a diák mennyire tud kooperálni a projektvezetővel, útmutatásait, a konzultáción hallott tanácsait mennyire képes beépíteni tevékenységébe. Több műfaj esetén a diákkal együtt részt vesznek a projektmunkában más személyek is, (interjú alanyok, kérdőíves felmérés válaszadói, rendezvényszervezés segítői stb.) ezáltal a tanulónak

módja van bizonyítani kapcsolatletteremtő és kapcsolatfenntartó készségét és kommunikációs képességeit is.

A bibliográfia összeállítása nem szorítkozhat a témával kapcsolatos cikkek címeinek összegyűjtésére, a tartalmukat is meg kell ismernie a jelöltnek, az olvasottakat pedig hasznosítani kell kutatásában.

A projektkészítés folyamatában a jelöltnek legalább 3 pontot kell elérnie a vizsga folytatásához.

		Szempontok	Pont	Pont
	A vizsgázó egyéni, önálló részvétele a projektkészítés folyamatában	Önállóság az önkormányzat munkája és annak társadalmi megítélésének elemzésében.	0-2	0-4
	Konzultációkon való megjelenés	Konzultációkon való aktív részvétel, pontos felkészülés az elemzés elkészítésében.	0-2	
K O M P E T E N C I Á K	Információk kezelése, problémafelismerés, problémamegoldó képesség	Munkanapló folyamatos vezetése.	0-2	0-12
		A munkanaplóban megjelennek az elemzés kapcsán felmerült főbb döntési helyzetek.	0-2	
		A döntési helyzetek jó megoldása.	0-2	
		Írásban elkészített hipotézis vagy célkitűzés, az önkormányzati működési terület kiválasztásával kapcsolatos vizsgázói motivációk.	0-2	
	Tervezet illetve hálóterv készítése a munka ütemezésére.	0-2		
	Bibliográfia összeállítása az önkormányzatok szerepéről, az önkormányzati törvényről, a sajtóról és a sajtótörvényről, az adott önkormányzatról megjelent cikkekről.	0-2		
	Széleskörű alkalmazási ismeretek	Nyersváltozat, illetve részfejezet elkészítése. Az önkormányzat és a média többoldalú megközelítése. Tervezési munka és egyéb fázisok elvégzése.	0-2 0-2 0-2	0-6
	Nyelvi kultúra, kommunikáció, értőolvasás, szövegalkotás	Az elemzéssel kapcsolatos személyes élmények megfogalmazása a konzultációk alkalmával és a munkanaplóban. A projektvezetővel és más érintett személyekkel való jó együttműködés. A szakirodalom megértése, értő feldolgozása. A munkanapló vagy a kommentár és a tervezet vagy hálóterv tartalma, valamint a konzultációkon való szóbeli megnyilvánulásai logikusan felépítettek, nem tartalmaznak súlyos nyelvtani, nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.	0-2 0-2 0-2 0-2	0-8
Összesen (maximum)				30

I./2 Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez

A projektek megvalósítását a vizsgázó különböző műfajok választásával oldhatja meg. A műfajokat 3 nagy csoportba soroltuk, és műfajcsoportonként készítettük el a javítási útmutatót:

1. Írásos dolgozat típusú projekt
2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt
3. Szervezésen alapuló projekt

1. Írásos dolgozat típusú projekten értjük a hagyományos házi dolgozatot, esszét, utópiát, dokumentumelemzést, az írásos formában beadott szociológiai jellegű interjút, esettanulmányt, publicisztikai típusú riportot, oknyomozó riportot, iskolaújságot, abban megjelenő cikksorozatot.

2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekten értjük az audiovizuális produktumot, a fotósorozatot, az iskola rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozatot, filmet, az audiovizuális interjút, tematikus faliújságsorozatot. A projekt elbírálásának feltétele egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 10 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 40 pont).

3. A szervezésen alapuló projekt műfajai közé a közéleti diákrendezvény megszervezésének tervét, az iskolán kívüli közéleti akció szervezését, a játékonysági rendezvény lebonyolításában történő részvételt, környezetvédelmi akció szervezését soroljuk. A projekt elbírálásának feltétele kísérő szöveg mellékelése. Az elkészített írásbeli munkák ajánlott terjedelme 3-5 oldal. Ha a témavezető tanár nincs jelen a diák által megszervezett rendezvényen, az írásos anyagnak ennél részletezőbbnek kell lennie a diák munkájának értékeléséhez. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 20 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 30 pont).

Amennyiben a tanuló az utolsó konzultáció befejezéséig nem határozza meg dolgozata műfaját, a tanár feladata annak eldöntése, hogy melyik műfajcsoportba sorolja be a leadott vizsgadarabot. Választását, amennyiben kevert műfajok alkalmazásáról van szó, értékelésében röviden indokolnia kell.

A kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékelése során a jelöltnek legalább 5 pontot el kell érnie ahhoz, hogy a vizsgát folytathassa.

I./2.1 Írásos dolgozat típusú projekt

A helyi önkormányzat működésének társadalmi visszhangja témájú dolgozat várható műfaja a hagyományos házi dolgozat, esszé, dokumentumelemzés, az írásos formában beadott szociológiai jellegű interjú, publicisztikai típusú riport, iskolaújságban megjelenő cikksorozat. A vizsgadarab elkészítéséhez a diák készíthet kérdőívet a kiválasztott területről vagy interjúkat önkormányzati képviselőkkel vagy helyi lakosokkal, esetleg a sajtó munkatársaival.

		Szemponatok	Pont	Pont
Formai és terjedelmi követelmények		Az írásos vizsgamunka terjedelme 10-15 oldalnyi. A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron, margót és címeket alkalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi ízlésesek.	0-2 0-2	0-4
K O M P E T E N C I Á K	A feladat megértése	A munka a helyi önkormányzat működésének társadalmi visszhangjáról szól. A leadott munka megfelel a műfajjal szemben támasztott követelményeknek, elemzést tartalmaz. A projektmunka tartalmaz önálló kutatási tevékenységet, esetleg eredményt.	0-2 0-2 0-2	0-6
	Szakmai fogalmak azonosítása, helyes használata	A témához tartozó szaknyelv alapfogalmait alkalmazza (pl.: önkormányzatiság, képviselőtestület, polgármesteri hivatal, bizottság, helyi sajtó, média). Az alapfogalmakat helyesen használja.	0-2 0-2	
	Lényegkiemelés	A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, a választott területnek megfelelő kérdésekre koncentrálnak.	0-2	
	A projekt elméleti megalapozása	A produktumhoz kapcsolódó elméleti ismeretek megjelennek (pl.: önkormányzati törvény, helyi rendelet, állásfoglalás, előterjesztés, helyi népszavazás, képviselőtestület, polgármesteri hivatal, bizottság, sajtótörvény, helyi sajtó, média). Az elméleti ismereteket megfelelően alkalmazza. Hivatkozik a felhasznált szakirodalomra, forrásokra (elvárható legalább 3-5 rövidebb terjedelmű mű olvasása).	0-2 0-2 0-2	
	A téma aktualitása	A vizsgamunka a helyi adottságokat és lehetőségeket vizsgálja, a dolgozat készítésének időszakában aktuális problémát dolgoz fel.	0-2	

K O M P E T E N C I Á K	A logikai kapcsolatok felismerése	A vizsgázó felismeri az önkormányzati döntések és a helyi problémák megoldása közötti összefüggéseket, valamint látja a sajtó szerepét az önkormányzatra gyakorolt hatásában, illetve a lakosság befolyásolásában. Képes következtetések levonására az önkormányzat és a média viszonyáról.	0-2 0-2	
	Információk komplex kezelése	Információit több területről szerzi: a helyi és országos médiából, az önkormányzat által kibocsátott jelentésekből, jogszabályokból, egyéni kutatásaiból. Képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére.	0-2 0-2	
	Szakmailag megalapozott címadás	A cím a tartalommal összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes.	0-2	
	A hipotézis vagy cél megfogalmazása és értékelése	Az elkészült elemzés a hipotézisre vagy a célra épül. Sor kerül a hipotézis vagy a cél megvalósulásának értékelésére.	0-2 0-2	
	A probléma felismerése, problémamegoldás keresése	Az észlelt probléma megoldását a lakosság, a média és az önkormányzat szemszögéből is vizsgálja, figyelembe veszi a gazdaságossági, etikai és társadalompolitikai szempontokat.	0-2	
	Önkifejező képesség	Az írásos anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang. Az írásos anyag tartalmazza a szerző saját véleményét.	0-2 0-2	
	Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített. Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2 0-2 0-2	
Összesen (maximum)			50	

I./2.2 Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt

A helyi önkormányzat működésének társadalmi visszhangja témájú dolgozat várható műfaja: audiovizuális produktum, fotósorozat, az iskola rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozat, film, az audiovizuális interjú, tematikus faliújság-sorozatot.

a. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez melléktelt írásos anyagok értékelése

Szempontok			Pont	Pont
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	Az írásos anyag az önkormányzat működésének társadalmi visszhangjához igazodik, sor kerül megvalósíthatóságának értékelésére is.	0-2	0-8
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	A vizsgázó képes a lényegi elemek, ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére.	0-2	
	A projektmunka elméleti megalapozása	Hivatkozik a felhasznált szakirodalomra, forrásokra, (elvárható legalább 3-5 rövidebb terjedelmű mű olvasása). Az önkormányzat működéséhez kapcsolódó elméleti ismeretek megjelennek, azokat megfelelően alkalmazza.	0-2 0-2	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített, szabatosan megfogalmazott, és nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.		0-2
Összesen (maximum)				10

b. A képi vagy elektronikus vizsgadarab értékelése

Szempontok			Pont	Pont
Formai követelmények	A vizsgamunka formája a választott műfaj szabályainak megfelel. Felhívó illetve információközlő feladatot tölt be.	0-2	0-4	
		0-2		
Terjedelmi követelmények	A produktum terjedelme megfelel az előírtaknak (iskola rádió illetve televízió részére készített műsor 3-5 perc terjedelmű, a műsorsorozat 3-5 részes legyen, a tematikus faliújság 3-5 részből álljon, a film 5-20 percnyi, a fotósorozat – bármilyen megjelenési formában vagy adathordozón- legalább 10-15 képből álljon).	0-2	0-2	

K O M P E T E N C I Á K	A feladat megértése	A munka valóban az önkormányzat működésének társadalmi visszhangjával foglalkozik, tájékoztató vagy felhívó jellegű A leadott munka megfelel a választott műfajjal szemben támasztott követelményeknek.	0-2 0-2	0-4
	Lényegkiemelés	A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, tömör.	0-2	0-28
	A projekt készítésének szakmai megalapozása	A választott képi vagy elektronikus mű megvalósításához kapcsolódó elméleti ismeretek tükröződnek a kész műben. A műfajhoz kapcsolódó elméleti ismeretek megjelennek (pl. személyiségi jogok, az önkormányzati-és a sajtótörvény stb.). A szakmai ismereteket megfelelően alkalmazza (pl. képanyelv vagy hanghatások). Alkalmazza a különböző technikai eszközök hatásmechanizmusát (technikai eszközök, vágás, montázstechnika szakszerű alkalmazása).	0-2 0-2 0-2 0-2	
	A téma aktualitása	A vizsgamunka életszerű, kötődik a társadalmi valósághoz.	0-2	
	A logikai kapcsolatok felismerése	A vizsgázó képes az önkormányzat és a sajtó tevékenysége és azok egymásra gyakorolt hatása közötti ok-okozati kapcsolatok, összefüggések felismerésére.	0-2	
	Információk komplex kezelése	Információit többféle műveltségi területről szerzi. Tárgyát vagy témáját több szempontból vizsgálja.	0-2 0-2	
	Szakmailag megalapozott címadás	A cím a tartalommal összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes	0-2	
	Önkifejező képesség	Az anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang. Képes érzelmi és/vagy értelmi hatáskeltésre. Jól megállapítható a szerző saját véleménye. A projektmunka tartalmaz önálló művészi tevékenységet, esetleg eredményt.	0-2 0-2 0-2 0-2	
	Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	Szövege szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott, nem tartalmaz súlyos nyelvi vagy nyelvhelyességi hibát. Képi világa jól szerkesztett.	0-2	
	Összesen (maximum)			
Az írásos anyag és a képi vagy elektronikus vizsgadarab összesített pontszáma (maximum)			50	

I./2.3 Szervezésen alapuló projekt

A helyi önkormányzat működésének társadalmi visszhangját elemző téma megvalósítható szervezésen alapuló projekt műfaji keretei között is. A tanuló tervezhet, szervezhet pl. közéleti diákrendezvényt, fórumot vagy iskolán kívüli közéleti akciót az önkormányzat és/vagy a sajtó munkatársainak meghívásával.

a. A szervezésen alapuló projekthez készített írásos anyagok értékelése

		Szempontok	Pont	Pont
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	Az írásos anyag a célhoz igazodik, kiderül, hogy milyen célból akarnak rendezvényt szervezni. Sor kerül a cél megvalósíthatóságának értékelésére is, felméri, hogy a rendezvény mennyiben járult hozzá a helyi önkormányzat és annak reális társadalmi megítélésének közelítéséhez. Képes reálisan értékelni, véleményezni saját szervezői tevékenységét.	0-2 0-2 0-2	0-18
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	A vizsgázó képes az önkormányzat és a sajtó tevékenysége és azok egymásra gyakorolt hatása közötti ok-okozati kapcsolatokat, összefüggéseket felismerésére. Képes a rendezvényszervezés ütemezését, szakaszait egymásra építeni, az időrendben egymást követő elemeket észrevenni, és a tartalmi elemeket csoportosítani. A tanuló törekszik a lényegi elemek hangsúlyozására.	0-2 0-2 0-2	
	A projektmunka elméleti megalapozása	Az elméleti ismereteket megfelelően alkalmazza. Rávilágít a szervezés jogi feltételeire, összegyűjti a helyszín kiválasztásával, lefoglalásával kapcsolatos jogszabályokat, a bevételszerzés adóügyi vonatkozásait.	0-2 0-2	
	Információk komplex kezelése	A szervezéshez szükséges információit többféle műveltségi területéről szerzi és használja az etikai, jelenismereti, történelmi, gazdasági, társadalomismeret órákon tanultakat, képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére.	0-2	
	Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített, szabatosan megfogalmazott, és nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2	
Összesen (maximum)				20

b. A lebonyolítás módjának értékelése				
Szemponatok			Pont	Pont
K O M P E T E N C I Á K	Kezdeményező, önálló munkavégző képesség	A tanuló motiváltsága megfelelő mértékű, ön-maga javasol, áll elő ötletekkel. Megállapítható, hogy a szervezésben mit végzett önállóan, irányítóként, munkatársként, résztvevőként a vizsgázó.	0-2 0-2	0-4
	A figyelemfelkeltés és az érdeklődés megtartásának képessége	Az akció meghirdetésének körülményeinél a figyelemfelkeltése ötletes ill. a többfajta információhordozót is használ. A szervezés folyamatában a vizsgázó képes a megfelelő tájékoztatásra.	0-2 0-2	0-4
	Szervezőképesség	A célhoz kapcsolódó időkeret megjelölése, az időpont megválasztása megfelelő. Az események időtartama arányos. A helyszín megválasztása megfelelő. A költségigények meghatározása megfelelő módon megtörtént. Biztosította a rendezvény jogszerűségét (pl. gyülekezési jog, adózási és könyvviteli szabályok, stb.). Az esemény menetének összefogása, irányítása megvalósult. A rendezvény értékelése és a megfelelő visszacsatolás megtörtént.	0-2 0-2 0-2 0-2	0-10
	Helyzetfelismerő, konfliktuskezelő és problémamegoldó képesség	A tervezés és lebonyolítás során az esetlegesen várható gátló, zavaró tényezők megoldását megtervezte a vizsgázó (esőnap, helyszín, áramhiány, rendzavarás stb.). A tanuló képes volt a program kapcsán keletkező feszültségek kezelésére, illetve az akadályok leküzdésére, meg tudta oldani a váratlan helyzeteket, ill. reagált a felvetésekre.	0-2 0-2	0-4
	Információk komplex kezelése	Információit többféle műveltségi területről szerzi, képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére. A tanuló ismeri a kitűzött céltevékenységhez kapcsolódó intézmények, közösségi szervezetek, civil, esetleg egyházi szervezetek működését.	0-2 0-2	0-4
	Kapcsolatteremtő képesség	A tanuló képes a kapcsolatteremtésre, számára idegen környezetben is jól kommunikál.	0-2	0-2
	Önkifejező képesség	A projekt megvalósítása szellemes, egyéni.	0-2	0-2
	Összesen (maximum)			
Az írásos anyag és a lebonyolítás összesített pontszáma (maximum)				50

I/B Szóbeli vizsga**A projekt munka megvédésének értékelése
(Maximálisan adható 10 pont*)**

A diák a szóbeli érettségi vizsgán megvédi a vizsgamunkáját. A védelem során a vizsgáló röviden ismerteti projektjét, és válaszol a vizsgabizottság által feltett kérdésekre. A kérdések során a bizottság megbizonyosodik arról, hogy a vizsgázó önállóan készítette el munkáját. Amennyiben az egyéni munka konkrétumainak bemutatására nulla pontot kapott, akkor a védelem összpontszáma is nulla, így a projekt védelem elégtelen, ezért a sikeres érettségihez a következő vizsgaidőszakra új projekt munkát kell készítenie.

*A jobb differenciálás érdekében az egyes részekre 0-1-2 pont adható, az egységes vizsgaértékelést az teszi lehetővé, hogy az így kapott eredményt megfelezzük. Mindig a végeredményt keressük a diáknak kedvezőbben, tehát felfelé.

Szemponatok, kompetenciák	%	Pont
Az egyéni munka konkrétumainak bemutatása	kb. 20	4
A vizsgabizottság által feltett kérdések megértése, témátartás	kb. 20	2
A lényeg kiemelése		2
Érvelési és vitakészség	kb. 20	2
Kritikai képesség		2
Hivatkozás a felhasznált irodalomra	kb. 10	2
A helyi önkormányzat működésének társadalmi visszhangja témájú dolgozat készítése során szerzett tapasztalatok megfogalmazása	kb. 10	2
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége	kb. 20	2
A szaknyelv alkalmazása (pl.: önkormányzati törvény, helyi rendelet, állásfoglalás, előterjesztés, helyi népszavazás, képviselőtestület, polgármesteri hivatal, bizottság, sajtótörvény, helyi sajtó, média stb.)		2
Összesen	100	20
Végső pontszám (összesen/2)		10

II. A környezetszennyező és környezettudatos magatartás

- Mutasson be helyi példákon keresztül környezettudatos és környezetszennyező magatartástípusokat!
- Dolgozza ki egy ökofalu tervezetét többféle szempont figyelembe vételével (pl.: településszerkezet, energiafelhasználás, építőanyagok, kis közösség szervezése)!

**II./A Írásbeli vizsga
(Maximálisan adható 80 pont)****II./1 A projektkészítés folyamatának értékelése
(Maximálisan adható 30 pont)**

A szaktanár a projektmunka elkészítésének egész folyamatát értékeli. Neki kell meggyőződnie arról, hogy a vizsgázó önállóan készíti-e el dolgozatát, végzi kutatási tevékenységét. Az önálló tevékenység nem zárja ki külső segítség igénybevételét, de ez elsősorban tanácsadást, speciális eszközök (pl.: filmfelvevő, vágóasztal, riportermagnó stb.) használatának segítségét jelenti. Különösen fontos, hogy módja legyen a szaktanárnak például a szervezéssel kapcsolatos műfajok választása esetén az egész munkafolyamat követésére, abban a vizsgázó szerepének egyértelmű megállapítására.

Amennyiben arra az értékelési szempontra, hogy a vizsgázó egyéni, önálló részvétele a projektkészítés folyamatában nulla pontot ad a projektvezető tanár, azaz úgy értékeli, hogy a vizsgadarab más személy szellemi terméke, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet a következő vizsgaidőszakban.

A projektkészítés folyamata közel ugyanolyan fontos az érettségi vizsgán, mint maga a kész vizsgadarab tartalma és formája. A készítés folyamatát a tanár csak a konzultációkon keresztül tudja nyomon követni, ezért a jelölt számára a konzultációkon való részvétel, és az arra való felkészülés kötelező. Amennyiben a jelölt egyetlen konzultáción sem jelenik meg, vagy ha részt vesz, de teljesen felkészületlenül érkezik, és a szaktanár a munkáját ebből a szempontból nulla ponttal értékeli, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A készítés folyamatának értékeléséhez nélkülözhetetlen, hogy a tanuló munkanaplót vagy kommentárt vezessen. Amennyiben a jelölt nem készít munkanaplót vagy kommentárt, nem adja le a kész dolgozat mellékleteként, akkor a "munkanapló folyamatos vezetése" szempontra nulla pontot ad, a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A szaktanárnak a továbbiakban értékelni kell az egyes részfeladatokat; a hipotézisalkotást, a tervezet vagy hálóterv készítését, a nyers változat minőségét.

Fontos szempont az is, hogy a diák mennyire tud kooperálni a projektvezetővel, útmutatásait, a konzultáción hallott tanácsait mennyire képes beépíteni tevékenységébe. Több műfaj esetén a diákkal együtt részt vesznek a projektmunkában más személyek is, (interjú alanyok, kérdőíves felmérés válaszadói, rendezvényszervezés segítői stb.) ezáltal a tanulóknak módja van bizonyítani kapcsolatteremtő és kapcsolatfenntartó készségét és kommunikációs képességeit is.

A bibliográfia összeállítása nem szorítkozhat a témával kapcsolatos cikkek címeinek

össze gyűjtésére, a tartalmukat is meg kell ismernie a jelöltnek, az olvasottakat pedig hasznosítani kell kutatásában.

A projektkészítés folyamatában a jelöltnek legalább 3 pontot kell elérnie a vizsga folytatásához.

Szempontok		Pont	Pont		
A vizsgázó egyéni, önálló részvétele a projektkészítés folyamatában	Önállóság a környezettudatos és a környezetszennyező magatartás bemutatásában.	0-2	0-4		
Konzultációkon való megjelenés	Konzultációkon való aktív részvétel, pontos felkészülés a bemutatásra vagy tervezésre.	0-2			
K O M P E T E N C I Á K	Információk kezelése, problémafelismerés, problémamegoldó képesség	Munkanapló folyamatos vezetése. A munkanaplóban megjelennek a bemutatással vagy tervezéssel kapcsolatban felmerült főbb döntési helyzetek. A döntési helyzetek jó megoldása. Írásban elkészített hipotézis vagy célkitűzés, a környezetvédelmi téma kiválasztásával kapcsolatos vizsgázói motivációk. Tervezet illetve hálóterv készítése a munka ütemezésére. Bibliográfia összeállítása a környezetvédelem és szennyezés, a fenntartható fejlődés, az ökotudatos magatartás és a zöldmozgalom témáiról.	0-2 0-2 0-2 0-2 0-2 0-2	0-12	
	Széleskörű alkalmazási ismeretek	Nyersvázlat, illetve részfejezet elkészítése. A környezetvédelem és szennyezés, a fenntartható fejlődés, az ökotudatos magatartás és a zöldmozgalom témájának többoldalú megközelítése. Tervezési munka és egyéb fázisok elvégzése.	0-2 0-2 0-2		0-6
	Nyelvi kultúra, kommunikáció, értő olvasás, szövegalkotás	A bemutatással és tervezéssel kapcsolatos személyes élmények megfogalmazása a konzultációk alkalmával és a munkanaplóban. A projektvezetővel és más érintett személyekkel való jó együttműködés. A szakirodalom megértése, értő feldolgozása. A munkanapló vagy a kommentár és a tervezet vagy hálóterv tartalma, valamint a konzultációkon való szóbeli megnyilvánulásai logikusan felépítettek, nem tartalmaznak súlyos nyelvtani, nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.	0-2 0-2 0-2 0-2		
		Összesen (maximum)			

II. /2 Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez

A projektek megvalósítását a vizsgázó különböző műfajok választásával oldhatja meg. A műfajokat 3 nagy csoportba soroltuk, és műfajcsoportonként készítettük el a javítási útmutatót:

1. Írásos dolgozat típusú projekt
2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt
3. Szervezésen alapuló projekt

1. Írásos dolgozat típusú projekten értjük a hagyományos házi dolgozatot, esszét, utópiát, dokumentumelemzést, az írásos formában beadott szociológiai jellegű interjút, esettanulmányt, publicisztikai típusú riportot, oknyomozó riportot, iskolaújságot, abban megjelenő cikksorozatot.

2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekten értjük az audiovizuális produktumot, a fotósorozatot, az iskola rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozatot, filmet, az audiovizuális interjút, tematikus faliújságsorozatot. A projekt elbírálásának feltétele egy 1-3 oldalas kísérő szöveg mellékelése. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 10 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 40 pont).

3. A szervezésen alapuló projekt műfajai közé a közéleti diákrendezvény megszervezésének tervét, az iskolán kívüli közéleti akció szervezését, a jótékonyági rendezvény lebonyolításában történő részvételt, környezetvédelmi akció szervezését soroljuk. A projekt elbírálásának feltétele kísérő szöveg mellékelése. Az elkészített írásbeli munkák ajánlott terjedelme 3-5 oldal. Ha a témavezető tanár nincs jelen a diák által megszervezett rendezvényen, az írásos anyagnak ennél részletezőbbnek kell lennie a diák munkájának értékeléséhez. A szaktanár egyaránt pontozza a mellékelt írásos művet (max. 20 pont) és magát a kész vizsgadarabot (max. 30 pont).

Amennyiben a tanuló az utolsó konzultáció befejezéséig nem határozza meg dolgozata műfaját, a tanár feladata annak eldöntése, hogy melyik műfajcsoportba sorolja be a leadott vizsgadarabot. Választását, amennyiben kevert műfajok alkalmazásáról van szó, értékelésében röviden indokolnia kell.

A kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékelése során a jelöltnek legalább 5 pontot el kell érnie ahhoz, hogy a vizsgát folytathassa.

II./2.1 Írásos dolgozat típusú projekt

A környezetszennyező és környezettudatos magatartás témájú dolgozat várható műfaja a hagyományos házi dolgozat, esszé, utópia, dokumentumelemzés, az írásos formában beadott szociológiai jellegű interjú, publicisztikai típusú riport, iskolaújságban megjelenő cikksorozat. A vizsgadarab elkészítéséhez a diák készíthet kérdőívet a kiválasztott területről vagy interjúkat zöldmozgalmak tagjaival, gyárak üzemek vezetőivel.

		Szemponatok	Pont	Pont
Formai és terjedelmi követelmények		Az írásos vizsgamunka terjedelme 10-15 oldalnyi. A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó, megfelelő papíron, margót és címeket alkalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják, illusztrációi izlések.	0-2 0-2	0-4
K O M P E T E N C I Á K	A feladat megértése	A munka a környezetszennyezésről és a környezetvédelemről vagy egy ökofalu tervezéséről szól. A leadott munka megfelel a műfajjal szemben támasztott követelményeknek, elemzést vagy tervet tartalmaz. A projektmunka tartalmaz önálló kutatási tevékenységet, esetleg eredményt.	0-2 0-2 0-2	0-6
	Szakmai fogalmak azonosítása, helyes használata	A témához tartozó szaknyelv alapfogalmait alkalmazza (pl.: környezetvédelem és szennyezés, fenntartható fejlődés, ökotudatos magatartás és zöldmozgalom). Az alapfogalmakat helyesen használja.	0-2 0-2	34
	Lényegkiemelés	A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, a választott területnek megfelelő kérdésekre koncentrálnak.	0-2	
	A projekt elméleti megalapozása	A produktumhoz kapcsolódó elméleti ismeretek megjelennek (pl.: környezetvédelem és szennyezés, a fenntartható fejlődés, az ökotudatos magatartás és a zöldmozgalom, környezetvédelmi törvény, környezetterhelési díj, szelektív hulladékgyűjtés stb.). Az elméleti ismereteket megfelelően alkalmazza. Hivatkozik a felhasznált szakirodalomra, forrásokra (elvárható legalább 3-5 rövidebb terjedelmű mű olvasása).	0-2 0-2	

K O M P E T E N C I Á K	A téma aktualitása	A vizsgamunka a helyi adottságokat és lehetőségeket vizsgálja, a dolgozat készítésének időszakában aktuális problémát dolgoz fel, vagy a közeljövő lehetőségeit és feladatait kutatja.	0-2	
	A logikai kapcsolatok felismerése	A vizsgázó felismeri a környezetvédelem és a gazdasági érdekek, illetve a költségek közötti összefüggéseket, valamint látja az ember felelősségét az utódaira hagyott környezetért. Képes következtetések levonására a gazdaság, az életmód, az etika és a környezet összefüggéseiről.	0-2 0-2	
	Információk komplex kezelése	Információit több területről szerzi: a helyi és országos médiából, az önkormányzat vagy a zöldmozgalom által kibocsátott jelentésekből, jogszabályokból, egyéni kutatásaiból. Képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére.	0-2 0-2	
	Szakmailag megalapozott címadás	A cím a tartalommal összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes	0-2	
	A hipotézis vagy cél megfogalmazása és értékelése	A bemutatás vagy terv a hipotézisre vagy a célra épül. Sor kerül a hipotézis vagy a cél megvalósulásának értékelésére.	0-2 0-2	
	A probléma felismerése, problémamegoldás keresése	Az észlelt probléma megoldását a jelen és a jövő lakossága, az önkormányzat és a vállalkozások szemszögéből is vizsgálja, figyelembe veszi a biológiai, gazdasági, etikai és társadalompolitikai szempontokat	0-2	
	Önkifejező képesség	Az írásos anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang. Az írásos anyag tartalmazza a szerző saját véleményét.	0-2 0-2	
	Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített	0-2	
		Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott	0-2	
		Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2	
Összesen (maximum)			50	

II./2.2 Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt

A környezetszennyező és környezettudatos magatartás témájú projekt várható műfaja: audiovizuális produktum, fotósorozat, az iskola rádió vagy televízió részére készített riport- vagy műsorsorozat önkormányzati, gazdasági szakemberekkel és/vagy a zöldek képviselőivel, film, az audiovizuális interjú, tematikus faliújság-sorozat. Érdekes vállalkozás lenne egy ökofalu modelljének elkészítése.

a. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekthez mellékelt írásos anyagok értékelése

Szempontok			Pont	Pont
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	Az írásos anyag a környezetszennyező és környezettudatos magatartást vizsgálja, értékeli, a „tisztta jövőt” tervezi.	0-2	0-8
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	A vizsgáló felismeri a környezetvédelem, az életminőség és a gazdasági érdekek, illetve a költségek közötti összefüggéseket.	0-2	
	A projekt-munka elméleti megalapozása	Hivatkozik a felhasznált szakirodalomra, forrásokra, (elvárható legalább 3-5 rövidebb terjedelmű mű olvasása). A produktumhoz kapcsolódó elméleti ismeretek megjelennek (pl.: környezetvédelem és szennyezés, a fenntartható fejlődés, az ökotudatos magatartás és a zöldmozgalom, környezetvédelmi törvény, környezetterhelési díj, szelektív hulladékgyűjtés stb.).	0-2 0-2	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített, szabatosan megfogalmazott, és nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.		0-2	
Összesen (maximum)				10

b. A képi vagy elektronikus vizsgadarab értékelése

Szempontok			Pont	Pont
Formai követelmények		A vizsgamunka formája választott képi vagy elektronikus műfajának megfelel.	0-2	0-4
		Információközlő, szemléletformáló feladatot lát el.	0-2	
Terjedelmi követelmények		A produktum terjedelme megfelel az előírtaknak: (iskola rádió illetve televízió részére készített műsor 3-5 perc terjedelmű, a műsorsorozat 3-5 részes legyen, a tematikus faliújság 3-5 részből álljon, a film 5-20 percnyi, a fotósorozat – bármilyen megjelenési formában vagy adathordozón – legalább 10-15 képet, az ökofalu modellje legalább 8-10 elemet tartalmazzon!).	0-2	0-2

K O M P E T E N C I Á K	A feladat megértése	A munka valóban a környezetszennyező és környezettudatos magatartást vizsgálja, a „tiszta jövőt” tervezi. A leadott munka megfelel a választott műfajjal szemben támasztott követelményeknek, ismeretközlő vagy tervező.	0-2 0-2	0-4
	Lényegkiemelés	A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, a környezetszennyező és környezettudatos magatartásra koncentrálnak.	0-2	0-28
	A projekt készítésének szakmai megalapozása	Az interjú vagy oknyomozó riport készítéséhez kapcsolódó elméleti ismeretek tükröződnek a kész műben, vagy modellje, terve valóságghú, pl. mértarányos.	0-2	
		A műfajhoz kapcsolódó elméleti ismeretek megjelennek (pl.: személyiségi jogok, szerzői jogok, sajtótörvény stb.).	0-2	
		A szakmai ismereteket megfelelően alkalmazza (pl.: kérdezéstechnika, képanyelv vagy hanghatások, a modell stabil, tartós stb.).	0-2	
		Alkalmazza a különböző technikai eszközök hatásmechanizmusát (technikai eszközök, vágás, montázstechnika szakszerű alkalmazása, jól szemléltet).	0-2	
	A téma aktualitása	A vizsgamunka életszerű, kötődik korunkhoz, környezetünkhöz, a társadalmi valósághoz és/vagy a fenntartható fejlődéshez.	0-2	
	A logikai kapcsolatok felismerése	A vizsgázó képes a környezetvédelem és a gazdasági érdekek illetve a költségek közötti kapcsolatok, valamint az ember és környezete közötti összefüggések felismerésére.	0-2	
	Információk komplex kezelése	Információit többféle műveltségi területről szerzi: környezetismeret, jelenismeret, gazdasági ismeretek, társadalomismeret, jog. Tárgyát vagy témáját több szempontból vizsgálja	0-2 0-2	
	Szakmailag megalapozott címadás	A cím a tartalommal összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes.	0-2	
Önkifejező képesség	Az anyagban megjelenik az eredetiség, egyéni hang. Képes érzelmi és/vagy értelmi hatáskeltésre. Jól megállapítható a szerző saját véleménye. A projektmunka tartalmaz önálló művészi tevékenységet, esetleg eredményt.	0-2 0-2 0-2 0-2		
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	Szövege szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott, nem tartalmaz súlyos nyelvi vagy nyelvhelyességi hibát. Képi világa jól szerkesztett.	0-2		
Összesen (maximum)			40	
Az írásos anyag és a képi vagy elektronikus vizsgadarab összesített pontszáma (maximum)			50	

II./2.3 Szervezésen alapuló projekt

A környezetszennyező és környezettudatos magatartás témájú projekt megvalósítható szervezésen alapuló projekt műfaji keretei között is. A tanuló tervezhet, szervezhet pl. közéleti diákrendezvényt, fórumot vagy iskolán kívüli közéleti akciót a környezettudatos magatartás megismertetésére, népszerűsítésére, konferenciát helyi környezeti problémákról, kezdeményezheti és részt vehet egy-egy természeti érték helyi védelem alá helyezésében.

a. A szervezésen alapuló projekthez készített írásos anyagok értékelése

		Szempontok	Pont	Pont
K O M P E T E N C I Á K	Célmeghatározás és értékelés	Az írásos anyag a célhoz igazodik, kiderül, hogy milyen célból akarnak rendezvényt szervezni. Sor kerül a cél megvalósíthatóságának értékelésére is, felméri, hogy a rendezvény mennyiben járult hozzá a környezet-szennyező és környezettudatos magatartás megközelítéséhez. Képes reálisan értékelni, véleményezni saját szervezői tevékenységét.	0-2 0-2 0-2	0-18
	A logikai kapcsolatok felismerése, lényegkiemelés	A vizsgázó képes a környezetszennyező és környezettudatos magatartás ok-okozati kapcsolatainak, összefüggéseinek felismerésére. Képes a rendezvényszervezés ütemezését, szakaszait egymásra építeni, az időrendben egymást követő elemeket észrevenni, és a tartalmi elemeket csoportosítani. A tanuló törekszik a lényegi elemek hangsúlyozására.	0-2 0-2 0-2	
	A projektmunka elméleti megalapozása	Az elméleti ismereteket megfelelően alkalmazza. Rávilágít a szervezés jogi feltételeire, összegyűjti a helyszín kiválasztásával, lefoglalásával kapcsolatos jogszabályokat, a bevételstervezés adóügyi vonatkozásait.	0-2 0-2	
	Információk komplex kezelése	A szervezéshez szükséges információit többféle műveltségi területről szerzi és használja az etikai, jelenismereti, történelmi, gazdasági, társadalomismeret, biológia és földrajz órákon tanultakat, képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére.	0-2	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített, szabatosan megfogalmazott, és nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2	
Összesen (maximum)				20

b. A lebonyolítás módjának értékelése				
Szempontok			Pont	Pont
K O M P E T E N C I Á K	Kezdeményező, önálló munkavégző képesség	A tanuló motiváltsága megfelelő mértékű, önmaga javasol, áll elő ötletekkel. Megállapítható, hogy a szervezésben mit végzett önállóan, irányítóként, munkatárs-ként, résztvevőként a vizsgázó.	0-2 0-2	0-4
	A figyelemfelkeltés és az érdeklődés megtartásának képessége	Az akció meghirdetésének körülményeinél a figyelemfelkeltése ötletes ill. a többfajta információhordozót is használ. A szervezés folyamatában a vizsgázó képes a megfelelő tájékoztatásra	0-2 0-2	0-4
	Szervezőképesség	A célhoz kapcsolódó időkeret megjelölése, az időpont megválasztása megfelelő. Az események időtartama arányos. A helyszín megválasztása megfelelő. A költségigények meghatározása megfelelő módon megtörtént. Biztosította a rendezvény jogszerűségét (pl. gyülekezési jog, adózási és könyvviteli szabályok, stb.). Az esemény menetének összefogása, irányítása megvalósult. A rendezvény értékelése és a megfelelő visszacsatolás megtörtént.	0-2 0-2 0-2 0-2	0-10
	Helyzetfelismerő, konfliktuskezelő és problémamegoldó képesség	A tervezés és lebonyolítás során az esetlegesen várható gátló, zavaró tényezők megoldását megtervezte a vizsgázó (esőnap, helyszín, áramhiány, rendzavarás stb.). A tanuló képes volt a program kapcsán keletkező feszültségek kezelésére, illetve az akadályok leküzdésére, meg tudta oldani a váratlan helyzeteket, ill. reagált a felvetésekre.	0-2 0-2	0-4
	Információk komplex kezelése	Információit többféle műveltségi területről szerzi, képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére. A tanuló ismeri a kitűzött céltevékenységhez kapcsolódó intézmények, közösségi szervezetek, civil, esetleg egyházi szervezetek működését.	0-2 0-2	0-4
	Kapcsolatteremtő képesség	A tanuló képes a kapcsolatteremtésre, számára idegen környezetben is jól kommunikál.	0-2	0-2
	Önkifejező képesség	A projekt megvalósítása szellemes, egyéni.	0-2	0-2
Összesen (maximum)				30
Az írásos anyag és a lebonyolítás összesített pontszáma (maximum)				50

II/B Szóbeli vizsga**A projekt munka megvédésének értékelése
(Maximálisan adható 10 pont*)**

A diák a szóbeli érettségi vizsgán megvédi a vizsgamunkáját. A védés során a vizsgáló röviden ismerteti projektjét, és válaszol a vizsgabizottság által feltett kérdésekre. A kérdések során a bizottság megbizonyosodik arról, hogy a vizsgáló önállóan készítette el munkáját. Amennyiben az egyéni munka konkrétumainak bemutatására nulla pontot kapott, akkor a védés összpontszáma is nulla, így a projekt védeése elégtelen, ezért a sikeres érettségihez a következő vizsgaidőszakra új projekt munkát kell készítenie.

*A jobb differenciálás érdekében az egyes részekre 0-1-2 pont adható, az egységes vizsgaértékelést az teszi lehetővé, hogy az így kapott eredményt megfelezzük. Mindig a végeredményt kerekítjük a diáknak kedvezőbben, tehát felfelé.

Szemponatok, kompetenciák	%	Pont
Az egyéni munka konkrétumainak bemutatása	kb. 20	4
A vizsgabizottság által feltett kérdések megértése, témátartás	kb. 20	2
A lényeg kiemelése		2
Érvelési és vitakészség	kb. 20	2
Kritikai képesség		2
Hivatkozás a felhasznált irodalomra	kb. 10	2
A környezet bemutatása vagy az ökofalu tervezése során szerzett tapasztalatok megfogalmazása	kb. 10	2
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége	kb. 20	2
A szaknyelv alkalmazása (pl.: környezetvédelem és környezetszennyezés, a fenntartható fejlődés, az ökotudatos magatartás és a zöldmozgalom, környezetvédelmi törvény, környezetterhelési díj, szelektív hulladékgyűjtés stb.)		2
Összesen	100	20
Végső pontszám (összesen/2)		10

III. Készítse el egy saját vállalkozás üzleti és (/vagy) marketing tervét!

- Készítse el egy termelő vállalat létrehozásának tervét a következők figyelembe vételével: cégalapítás, alaptőke biztosítása, a termelés helyének megszervezése (a szükséges engedélyek beszerzésének módja), a termelés folyamata (piackutatás, nyersanyagbeszerzés, munkaerő biztosítása), az értékesítés megszervezése, kapcsolat a környezettel!
- Készítse el egy termék marketingtervét a piaci igények felmérésétől a termék értékesítéséig (csomagolás, kiserelés, árpolitika, értékesítés, reklám, PR stb.)!

**III. /A Írásbeli vizsga
(Maximálisan adható 80 pont)****III./1 A projektkészítés folyamatának értékelése
(Maximálisan adható 30 pont)**

A szaktanár a projektmunka elkészítésének egész folyamatát értékeli. Neki kell meggyőződnie arról, hogy a vizsgázó önállóan készíti-e el dolgozatát, végzi kutatási tevékenységét. Az önálló tevékenység nem zárja ki külső segítség igénybevételét, de ez elsősorban tanácsadást, speciális eszközök (pl.: filmfelvevő, vágóasztal, riportermagnó stb.) használatának segítségét jelenti. Különösen fontos, hogy módja legyen a szaktanárnak például a szervezéssel kapcsolatos műfajok választása esetén az egész munkafolyamat követésére, abban a vizsgázó szerepének egyértelmű megállapítására.

Amennyiben arra az értékelési szempontra, hogy a vizsgázó egyéni, önálló részvétele a projektkészítés folyamatában nulla pontot ad a projektvezető tanár, azaz úgy értékeli, hogy a vizsgadarab más személy szellemi terméke, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt nem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet a következő vizsgaidőszakban.

A projektkészítés folyamata közel ugyanolyan fontos az érettségi vizsgán, mint maga a kész vizsgadarab tartalma és formája. A készítés folyamatát a tanár csak a konzultációkon keresztül tudja nyomon követni, ezért a jelölt számára a konzultációkon való részvétel, és az arra való felkészülés kötelező. Amennyiben a jelölt egyetlen konzultáción sem jelenik meg, vagy ha részt vesz, de teljesen felkészületlenül érkezik, és a szaktanár a munkáját ebből a szempontból nulla ponttal értékeli, akkor a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A készítés folyamatának értékeléséhez nélkülözhetetlen, hogy a tanuló munkanaplót vagy kommentárt vezessen. Amennyiben a jelölt nem készít munkanaplót vagy kommentárt, nem adja le a kész dolgozat mellékletként, akkor a "munkanapló folyamatos vezetése" szempontra nulla pontot ad, a projektmunka folyamata más szempontból már nem értékelhető, az összpontszám tehát nulla, a tantárgyból a jelölt akkor sem tehet szóbeli vizsgát, ebből a tárgyból javítóvizsgát tehet.

A szaktanárnak a továbbiakban értékelni kell az egyes részfeladatokat; a hipotézisalkotást, a tervezet vagy hálóterv készítését, a nyers változat minőségét.

Fontos szempont az is, hogy a diák mennyire tud kooperálni a projektvezetővel, útmutatásait, a konzultáción hallott tanácsait mennyire képes beépíteni tevékenységébe. Több műfaj esetén a diákkal együtt részt vesznek a projektmunkában más személyek is, (interjú-

alanyok, kérdőíves felmérés válaszadói, rendezvényszervezés segítői stb.) ezáltal a tanulónak módja van bizonyítani kapcsolatteremtő és kapcsolatfenntartó készségét és kommunikációs képességeit is.

A bibliográfia összeállítása nem szorítkozhat a témával kapcsolatos cikkek címeinek összegyűjtésére, a tartalmukat is meg kell ismernie a jelöltnek, az olvasottakat pedig hasznosítania kell kutatásában.

A projektkészítés folyamatában a jelöltnek legalább 3 pontot kell elérnie a vizsga folytatásához.

		Szempontok	Pont	Pont
A vizsgázó egyéni, önálló részvétele a projektkészítés folyamatában		Önállóság az üzleti vagy marketingterv elkészítésében.	0-2	0-4
Konzultációkon való megjelenés		Konzultációkon való aktív részvétel, pontos felkészülés az üzleti vagy marketingterv elkészítésében.	0-2	
K O M P E T E N C I Á K	Információk kezelése, probléma-felismerés, problémamegoldó képesség	Munkanapló folyamatos vezetése.	0-2	0-12
		A munkanaplóban az üzleti vagy marketingterv tervezése és kivitelezése kapcsán felmerült főbb döntési helyzetek megjelennek.	0-2	
		A döntési helyzetek jó megoldása.	0-2	
		Írásban elkészített hipotézis vagy célkitűzés, a vállalat vagy termék (szolgáltatás) kiválasztásával kapcsolatos vizsgázói motivációk.	0-2	
		Tervezet illetve hálóterv az üzleti vagy marketingterv készítésének ütemezésére.	0-2	
	Bibliográfia összeállítása a fogyasztás, piac, termelés, marketing, reklámetika, adózás, munkajog témában, a projekt elkészítéséhez szükséges jogszabályok felsorolása, megismerése.	0-2		
Széleskörű alkalmazási ismeretek	Nyersváltozat, illetve részfejezet elkészítése. A fogyasztás, piac, termelés, marketing, reklámetika, adózás, munkajog témájának többoldalú megközelítése. Tervezési munka és egyéb fázisok elvégzése.	0-2 0-2 0-2	0-6	

	Nyelvi kultúra, kommunikáció, értő olvasás, szövegalkotás	<p>A tervekészítéssel kapcsolatos személyes élmények megfogalmazása a konzultációk alkalmával és a munkanaplóban.</p> <p>A projektvezetővel és más érintett személyekkel való jó együttműködés.</p> <p>A szakirodalom megértése, értő feldolgozása.</p> <p>A munkanapló vagy a kommentár és a tervezet vagy hálóterv tartalma, valamint a konzultációkon való szóbeli megnyilvánulásai logikusan felépítettek, nem tartalmaznak súlyos nyelvtani, nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.</p>	0-2 0-2 0-2 0-2	0-8
Összesen (maximum)				30

III./2 Javítási útmutató a kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékeléséhez

A projektek megvalósítását a vizsgázó különböző műfajok választásával oldhatja meg. A műfajokat 3 nagy csoportba soroltuk, és műfajcsoportonként készítettük el a javítási útmutatót:

1. Írásos dolgozat típusú projekt
2. Képi vagy elektronikus ismeretterjesztő információforráson alapuló projekt
3. Szervezésen alapuló projekt

A 2004-2005-ös tanévre kiírt vizsgafeladat azonban csak az írásos dolgozat típusú megvalósítást engedi meg.

Írásos dolgozat típusú projekten értjük a hagyományos házi dolgozatot, esszét, utópiát, dokumentumelemzést, az írásos formában beadott szociológiai jellegű interjút, esettanulmányt, publicisztikai típusú riportot, oknyomozó riportot, iskolaújságot, abban megjelenő cikksorozatot.

Jelen téma egyértelműen a hagyományos házi dolgozat formát preferálja, de ez nem zárja ki kérdőívek és interjúk elkészítését és főként azok felhasználását, kész dolgozatának mellékleteként (vagy portfóliójában) plakátot, szórólapot és egyéb jellegű hirdetéseket is csatolhat, marketingterv esetén ez különösen kívánatos.

A kész vizsgamunka tartalmának, eredményének értékelése során a jelöltnek legalább 5 pontot el kell érnie ahhoz, hogy a vizsgát folytathassa.

III./2.1 Írásos dolgozat típusú projekt

		Szemponatok	Pont	Pont
Formai és terjedelmi követelmények		Az írásos vizsgamunka terjedelme 10-15 oldalnyi. A vizsgamű formája esztétikus, az érettségi vizsgához méltó: megfelelő papíron, margót és címetek alkalmaz, táblázatai áttekinthetőek, egyenes vonalak határolják.	0-2 0-2	0-4
K O M P E T E N C I Á K	A feladat megértése	A munka tartalma egy cég létrehozása vagy egy termék (szolgáltatás) marketingjének megtervezése. A leadott munka tartalmazza az üzleti tervezésnél elvárható fejezeteket, vagy kitér a termék (szolgáltatás) marketingtervezésének minden lényeges elemére. A projektmunka tartalmaz önálló kutatási tevékenységet, esetleg eredményt: pl. piackutatást.	0-2 0-2 0-2	0-6
	Szakmai fogalmak azonosítása, helyes használata	A témához tartozó szaknyelv alapfogalmait alkalmazza: pl.: vállalkozási formák, alaptőke, számla, piackutatás, munkaerő, adó, társadalombiztosítás, marketingmix, ár, csomagolás, kiszerezés, reklám, PR, eladás és vásárlásösztönzés stb. Az alapfogalmakat helyesen használja.	0-2 0-2	
	Lényegkiemelés	A projektmunkában a lényegi elemeket emeli ki, jól súlypontoz. A dolgozat arányából is lemérhető, hogy az adott vállalkozás vagy termék (szolgáltatás) szempontjából melyek a legproblémásabb és/vagy fontosabb részek.	0-2	
	A projekt elméleti megalapozása	A produktumhoz kapcsolódó elméleti ismeretek megjelennek: A vonatkozó jogszabályokat (pl.: cégalapítás, adózás, reklámtörvény), közgazdasági elméleteket. Az elméleti ismereteket megfelelően alkalmazza: Helyesen számol a kereslet és a kínálat változásával, a költségekkel, adókkal és járulékokkal, megfelelően alkalmazza a tanult marketingeszközöket. Hivatkozik a felhasznált szakirodalomra, forrásokra (elvárható legalább 3-5 rövidebb terjedelmű mű olvasása).	0-2 0-2 0-2	34
	A téma aktualitása	A vizsgamunka megvalósítható: a termék (szolgáltatás) vagy a vállalat által előállított javak iránt lehet valódi kereslet.	0-2	

K O M P E T E N C I Á K	A logikai kapcsolatok felismerése	A vizsgázó képes felismerni a tervezés és a megvalósítás, a költségek, a bevételek és a profit közötti összefüggéseket. Képes következtetések levonására.	0-2 0-2	
	Információk komplex kezelése	Információit többféle műveltségi területről szerzi. Képes az eltérő forrásból származó információk ötvözésére: felhasználja a médiában publikáltakat, piackutatási eredményeket és vállalatok belső forrásait.	0-2 0-2	
	Szakmailag megalapozott címadás	A cég vagy a termék elnevezése figyelemfelkeltő, ötletes, a tevékenységgel vagy a termék illetve szolgáltatás jellegével összhangban van.	0-2	
	A hipotézis vagy cél megfogalmazása és értékelése	Az elkészült üzleti illetve marketingterv a hipotézisre vagy a célra épül. Sor kerül a hipotézis vagy a cél megvalósulásának értékelésére: pl. a pénzügyi tervezés elkészítésével (pénzforgalmi kimutatás illetve a várható nyereség kiszámításával).	0-2 0-2	
	A probléma felismerése, problémamegoldás keresése	Az észlelt probléma megoldását több szempontból vizsgálja: pl. optimista és pesszimista megvalósulás, vannak elképzelései a gazdasági környezet változásai esetére is.	0-2	
	Önkifejező képesség	A termék vagy szolgáltatás kiválasztása legyen eredeti, a dolgozat szerzőjére jellemző Az írásos anyag tartalmazza a szerző saját véleményét.	0-2 0-2	
	Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített Szabatosan, pontosan, igényesen megfogalmazott Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0-2 0-2 0-2	
Összesen (maximum)			50	

III./B Szóbeli vizsga**A projekt munka megvédésének értékelése
(Maximálisan adható 10 pont*)**

A diák a szóbeli érettségi vizsgán megvédi a vizsgamunkáját. A védés során a vizsgáló röviden ismerteti projektjét, és válaszol a vizsgabizottság által feltett kérdésekre. A kérdések során a bizottság megbizonyosodik arról, hogy a vizsgázó önállóan készítette el munkáját. Amennyiben az egyéni munka konkrétumainak bemutatására nulla pontot kapott, akkor a védés összpontszáma is nulla, így a projekt védeése elégtelen, ezért a sikeres érettségihez a következő vizsgaidőszakra új projekt munkát kell készítenie.

*A jobb differenciálás érdekében az egyes részekre 0-1-2 pont adható, az egységes vizsgaértékelést az teszi lehetővé, hogy az így kapott eredményt megfelezzük. Mindig a végeredményt keressük a diáknak kedvezőbben, tehát felfelé.

Szemponatok, kompetenciák	%	Pont
Az egyéni munka konkrétumainak bemutatása	kb. 20	4
A vizsgabizottság által feltett kérdések megértése, témataratás	kb. 20	2
A lényeg kiemelése		2
Érvelési és vitakészség	kb. 20	2
Kritikai képesség		2
Hivatkozás a felhasznált irodalomra	kb. 10	2
Az üzleti vagy marketingterv készítése során szerzett tapasztalatok megfogalmazása	kb. 10	2
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítettsége	kb. 20	2
A szaknyelv alkalmazása (pl.: vállalkozási formák, alaptőke, számla, piackutatás, munkaerő, adó, társadalombiztosítás, marketingmix, ár, csomagolás, kiszerezés, reklám, PR, eladás és vásárlásösztönzés stb.)		2
Összesen	100	20
Végső pontszám (összesen/2)		10

